Lietas arhīva Nr. C-3726-19/8
ECLI:LV:RPPT:2019:1218.C68372619.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2019.gada 18.decembrī

Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesa
tiesnese Iveta Risberga
ar tiesas sēdes sekretāri Lieni Daņķi
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. A/ par zaudējumu piedziņu.

Aprakstošā daļa

03.06.2019. maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību /Nosaukums A/ cēla tiesā prasību pret /pers. A/ par zaudējumu piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka ar Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 29.08.2018.gada spriedumu lietā Nr.C68408518 pasludināts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „/Nosaukums A// maksātnespējas procesa administratoru iecelts sertificēts maksātnespējas procesa administrators /pers. C/.

/pers. A/ bija SIA /Nosaukums A/ valdes locekle laika periodā no 2016.gada 9.augusta līdz sabiedrības maksātnespējas procesa pasludināšanai. Administrators ar 04.09.2018. lēmumu Nr.2-247 ir noteicis atbildētāju par parādnieka pārstāvi. Atbilstoši likuma „Par grāmatvedību" 2.pantam, kā arī Komerclikuma 169.panta pirmajai daļai atbildētāja ir tā persona, kurai bija pienākums nodrošināt to, lai SIA /Nosaukums A/ pienācīgi kārto grāmatvedību un savlaicīgi veic nodokļu maksājumus.

Maksātnespējas procesa ietvaros ir atzīts kreditora prasījumus EUR 148138,17 apmērā, ko veido galvenais prasījums EUR 122321,70 un blakus prasījums EUR 25816,473. Vienīgais kreditors ir Valsts ieņēmumu dienests, kura prasījuma pamatā ir nodokļu parādi un iemaksas no VID pārbaudēs atklātām slēpto un samazināto ienākumu summām. Neskaties uz ievērojamām saistībām, maksātnespējas procesa pasludināšanas dienā SIA /Nosaukums A/ faktiski nebija mantas, no kuras maksātnespējas procesa ietvaros varēti tikt segti kreditoru prasījumi.

Administrators 08.10.2019. sastādīja ziņojumu par mantas neesamību Nr.2-298, kurā konstatēja ka Sabiedrībai nav mantas. To savā 10.09.2018. atbildē uz administratora informācijas pieprasījumu norāda arī pati atbildētāja.

2018.gada 13.aprīlī tika pieņemts VID lēmums Nr.30.2-23.34.2/15124 Par SIA /Nosaukums A/ nodokļu audita rezultātiem, kurā konstatēts, ka SIA /Nosaukums A/ faktiski nav saņēmusi preces (materiālus) no dokumentos norādītajām konkrētām ar PVN apliekamām personām SIA /Nosaukums C/, SIA /Nosaukums D/, SIA /Nosaukums E/, SIA /Nosaukums F/ un SIA /Nosaukums G/, ir noformējusi darījumus kuri faktiski nav notikuši, ir iegrāmatojusi kā attaisnojuma dokumentus un PVN deklarāciju priekšnodokli iekļāvusi vairākas pavadzīmes, kuras satur nepatiesu informāciju (audita slēdziena 54.-57.lpp.), kā rezultātā VID noteica SIA /Nosaukums A/ pienākumu iemaksāt budžetā nodokļu maksājumus EUR 146022,41 apmērā, kas sastāv no pievienotās vērtības nodokļa EUR 120280,44, soda naudas EUR 18042,09 un nokavējuma naudas EUR 7699,88.

Turklāt, SIA /Nosaukums A/ preču saņemšanas darījumos no SIA /Nosaukums C/, SIA /Nosaukums D/, SIA /Nosaukums E/, SIA /Nosaukums F/ un SIA /Nosaukums G/ ir izveidotas savstarpēji saistītu darījumu ķēdes un noslēgtas vienošanās un darījumu ķēdē iesaistītās sabiedrības veic saskaņotu darbību faktiski nenotikušu darījumu dokumentu noformēšanā, lai samazinātu nodokļus (audita slēdziena 40.-42. lpp.). Tika izsekota preču kustība darījumos ar katru iepriekšminētu sabiedrību atsevišķi un tika konstatētas citas sabiedrības, kuras ir iesaistītas darījumu ķēdē, proti SIA /Nosaukums H/, SIA /Nosaukums I/, SIA /Nosaukums J/, SIA /Nosaukums K/(audita slēdziena 23., 28., 32., 35.,39.lpp.).

Auditā konstatēts, ka augstākminētās darījumu ķēdēs iesaistītās sabiedrības ir izslēgtas no VID PVN maksātāju reģistra un tās saimnieciskās darbības vietas nav konstatējamas. Svarīgi, ka visām iesaistītajām sabiedrībām ir vienādi krāpnieciski reģistrētas juridiskās adreses (piemēram, SIA /Nosaukums C/ un SIA /Nosaukums K/, SIA /Nosaukums D/ un SIA /Nosaukums E/, SIA /Nosaukums I/ un SIA /Nosaukums G/), kā arī vienas un tas pašas amatpersonas (piemēram, SIA /Nosaukums C/, SIA /Nosaukums K/ un SIA /Nosaukums G/ amatpersona /pers. F/, SIA /Nosaukums I/ un SIA /Nosaukums D/ amatpersona /pers. G/; SIA /Nosaukums F/ un SIA /Nosaukums J/ amatpersona /pers. H/; SIA /Nosaukums H/, SIA /Nosaukums J/ un SIA „/Nosaukums F/" prokūrists /pers. I/) (audita slēdziena 40.-41.lpp.).

2018.gada 10.maijā SIA /Nosaukums A/ ir iesniegusi sūdzību par VID Nodokļu kontroles pārvaldes (turpmāk - VID NKP) Juridisko personu otrās daļās Otrās nodaļas vadītājas /pers. L/ augstākminēto lēmumu, kurā tika pausts uzskats, ka VID NKP nepamatoti apstrīdēja SIA /Nosaukums A/ darījumus ar SIA /Nosaukums C/, SIA /Nosaukums D/, SIA /Nosaukums E/, SIA /Nosaukums F/ un SIA /Nosaukums G/. SIA /Nosaukums A/ norādīja, ka nodokļu auditā netika konstatēti būtiski fakti un pierādījumi, kā arī nav noskaidroti lietas apstākļi.

2018.gada 23 jūlijā tika pieņemts VID lēmums Nr. 30.2-22.13/3285 par SIA /Nosaukums A/ sūdzības izskatīšanas rezultātiem, saskaņā ar kuru tika atstāts negrozīts VID NKP lēmums Nr.30.2-23.34.2/15124.

Tādējādi, Valsts ieņēmumu dienests auditā konstatēja, ka, neievērojot normatīvo aktu prasības attiecībā uz grāmatvedības kārtošanu un nodokļu nomaksu, SIA /Nosaukums A/ laika posmā no 01.05.2017. līdz 31.10.2017. bija grāmatvedībā reģistrējusi darījumus, kas faktiski nebija nolikuši. Tie ir bijuši darījumi ar SIA /Nosaukums C/, SIA /Nosaukums D/, SIA /Nosaukums E/, SIA /Nosaukums F/, SIA /Nosaukums G/.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta 2018.gada 13.aprīļa VID lēmumu Nr.30.2- 23.34.2/15124 SIA /Nosaukums A/ par nenotikušu darījumu reģistrēšanu grāmatvedībā tika uzrēķināta papildu nodokļu summa 146022,41 EUR apmērā. Tādējādi šī ir zaudējumu summa, par kuru nodarīšanu Sabiedrībai kā valdes loceklis ir atbildīgs atbildētājs.

Konkrētajā gadījumā ir konstatējams, ka atbildētāja, būdama /Nosaukums A/ valdes locekle, ir pieļāvusi to, ka SIA /Nosaukums A/ ir pārkāpusi vairākas likuma prasības, un tieši:

1. Atbildētāja nav nodrošinājusi to, lai SIA /Nosaukums A/ grāmatvedība tiek kārtota tā, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā

persona varētu gūt patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli bilances datumā, tā darbības rezultātiem, naudas plūsmu noteiktā laikposmā, kā arī konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu un izsekot tā norisei, kā arī to, lai sniegta informācija bija patiesa, salīdzināma, savlaicīga, nozīmīga, saprotama un pilnīga, tādējādi pārkāpjot likuma „Par grāmatvedību" 2.panta pirmo un otro daļu. Minētais fakts ir konstatēts 2018.gada 13.aprīļa VID lēmumā Nr.30.2-23.34.2/15124 Par SIA /Nosaukums A/ nodokļu audita rezultātiem, saskaņā ar kuru pieļauto pārkāpumu rezultātā VID noteica sabiedrībai pienākumu iemaksāt valsts budžetā papildus nodokļu maksājumus 146022,41 EUR apmērā. Tas, ka grāmatvedības kārtošanas noteikumu neievērošana ir krietna un rūpīga saimnieka gādības pārkāpums, ir atzīts arīdzan judikatūrā - piemēram, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 7.jūnija spriedumā lietā SKC-7/2016.

2) Atbildētāja nav nodrošinājusi to, ka SIA /Nosaukums A/ savlaicīgi veic nodokļu maksājumus, tādējādi pārkāpjot likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmās daļas 2.punktu.

3) Atbildētāja ir prettiesiski pieļāvusi, ka SIA /Nosaukums A/ grāmatvedībā un nodokļu atskaitēs tiek uzrādīti darījumi, kuri faktiski nav notikuši, dokumenti par tiem ir noformēti formāli, ar mērķi gūt fiskālas priekšrocības un tādējādi varētu izvairīties no nodokļu nomaksas valsts budžetā.

Ņemot vērā minēto, ir secināms, ka ir konstatējami Komerclikuma 169.pantā paredzētie kā bijušā SIA /Nosaukums A/ valdes locekļa civiltiesiskās atbildības priekšnoteikumi par sabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem saistībā grāmatvedības noteikumu pārkāpšanu, atbildētājam ir pienākums atlīdzināt sabiedrībai nodarītos zaudējumus 146022,41 EUR apmērā.

Pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 65. panta 2., 4. un 8 punktu, likuma „Par grāmatvedību" 2.pantu, Komerclikuma 169.pantu un Civillikuma 1770.pantu, prasītāja lūdz tiesu piedzīt no /pers. A/ par labu MSIA /Nosaukums A/ zaudējumus 146022,41 EUR.

11.07.2019. tiesā saņemti atbildētājas paskaidrojumi, kuros norādīts, ka atbildētāja prasību uzskata par nepamatotu un noraidāmu.

Atbildētāja uzskata par pilnīgi nepamatotu prasībā norādīto Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu, ar kuru bija apstiprināti prasītāja nodokļu audita rezultāti, jo visi lēmumā par audita rezultātiem minētie darījumi ar tajā norādītājiem kontrahentiem notika. Administrators rīkojās nolaidīgi un likumā noteiktajā kārtībā neapstrīdēja audita rezultātus.

Prasība nav pierādīta atbildētājas prettiesiska darbība, zaudējuma esamība (zaudējumus prasītājs pamato tikai ar savu lēmumu, ar kuru tika atzīts VID ieņēmumu kreditora prasījums), cēloniskais sakars starp prasītāja noradītiem zaudējumiem un kādu atbildētājas neatļauto darbību.

Uzskata, ka Valsts ieņēmumu dienesta sniegtā informācija nevar būt par pierādījumu zaudējumu nodarīšanai, jo Valsts ieņēmumu dienests ir ieinteresētā persona šajā lietā. Gadījumā, ja prasītājas administrators uzskata, ka kādi darījumi nenotika, viņam ir pienākums pierādīt šo faktu ar Civilprocesa likumā norādītiem pierādīšanas līdzekļiem. Ar cietiem pierādīšana līdzekļiem prasītājas administrators prasībā minētu faktus nepierādīja.

Atbildētāja ir pārliecināta, ka gadījumā, ja prasītājas administrators uzskata, ka lēmumā par audita rezultātiem norādītajām personām prasītāja nepamatoti pārskaitīja kādus naudas līdzekļus, prasītāja administratoram bija pienākums atprasīt naudas līdzekļus no minētajām personām, un, gadījumā, ja minētās summas netiks atmaksātas labprātīgi, celt attiecīgās prasības tiesā. Sakarā ar to, ka prasītājas administrators minētās darbības neveica, atbildētāja uzskata, ka prasītājas administrators atzinis, ka minētie darījumi notika un nav pamata minētus darījumus atcelt un prasīt no prasītāja kontrahentiem saņemtas no prasītāja summas atmaksu. Administrators lūdz piedzīt no atbildētājas zaudējumus, kas no administratora viedokļa radās prasītājas darījumu rezultātā ar trešajām personām, kurus administrators neapstrīdēja. Līdz ar to ir redzams, ka prasība nav juridiski pamatota un nevar būt apmierināma.

Prasītājas pārstāvis administrators /pers. C/ tiesas sēdē prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādītā pamata. Paskaidroja, ka nodokļu parāds ir tas iemesls, kādēļ uzņēmums ir lūdzis sevi atzīt par maksātnespējīgu, kā rezultātā arī atzinis kreditora prasījumu. Pēc maksātnespējas lietas gaitas redzams, ka pēc pieņemtā lēmuma uzreiz iesniegts maksātnespējas pieteikums. Tas liedza administratoram kā izpildu institūcijai iesniegt sūdzību par konkrēto lēmumu. Atbildētāja, būdama valdes locekle, ir atzinusi auditā norādītos apstākļus par pareiziem, jo nolēmusi nepārsūdzēt audita rezultātus. Iepazīstoties ar audita slēdzienā norādīto informāciju, konstatējis, ka ir iestājušies tie pamati valdes locekļa atbildībai, kas liek valdes loceklim atbildēt par zaudējumiem, kas izdarīti ar prettiesisku rīcību - grāmatvedībā ir atspoguļoti fiktīvi darījumi, kas nav notikuši, lai izvairītos no PVN nomaksas, kas ir lielākā nodokļu summa, kas veido Valsts ieņēmumu dienesta kreditora prasījumu. Sabiedrības dokumenti ir izņemti kriminālprocesa vajadzībām. Valdes loceklim ir jāpierāda, ka ir rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks. Valdes loceklis atbild pat par vieglu neuzmanību, kas būs vienmēr, ja ir notikusi prettiesiska rīcība. Pat, ja liecinieks sastādīja dokumentus, atbildību nes valdes loceklis. Saistību apmēra palielināšanās samazina aktīvu vērtību. Maksātnespējas process notiek kreditoru interesēs, jāskatās, vai valdes locekļa rīcība ir ietekmējusi kreditoru iespēju saņemt savu prasījumu.

Atbildētāja tiesas sēdē prasību neatzina, paskaidroja, ka firma nebija fiktīva, tajā strādāja seši cilvēki. Kad atnāca audits, darbi un dokumenti tam tika parādīti. Nekādas pretenzijas netika izvirzītas. Pēc tam tika atsūtīts slēdziens, ka nav samaksāti nodokļi, lai gan tika veikta algu un nodokļu samaksa. /pers. N/ bija grāmatvedis, bet atbildētāja bija direktore. Sabiedrības nodarbošanās ir tipogrāfijas pakalpojumi. Atbildētājai nav zināšanu šajā jomā, ir tikai prakse. Maksātnespējas procesa pieteikumu iesniedza parādnieks, jo maksātnespēja iestājās pēc audita veikšanas. /pers. N/ bija pilnvarotā persona, darbojās kā grāmatvedis, arī poligrāfijā. Kriminālprocesā, ko pieminēja administrators atbildētājai ir liecinieces statuss. Sabiedrības dokumentus sagatavoja atbildētāja vai /pers. N/. Pavadzīmes, līgumus sagatavoja atbildētāja. Partnerus darījumiem meklēja atbildētāja, /pers. N/ un citi darbinieki - gan internetā gan mutiski. Nevar nosaukt konkrētu sadarbības partneru pārstāvjus, tos neatceras. Ir valdes locekle arī debitoram SIA "/Nosaukums Z/", tas parādā maksātnespējīgajai SIA "/Nosaukums A//". Tehnika piederēja darbiniekam /pers. O/, kas to iznomāja. Sava aprīkojuma sabiedrībai nebija. Dokumenti atradās SIA "/Nosaukums Z/" telpās stāvu augstāk, jo SIA "/Nosaukums A//" galdi bija aizņemti. /pers. N/ labāk varēja izskaidrot, kas notiek uzņēmumā, jo ilgāk strādā un viņa pieredze ir lielāka. Ikdienā strādāja kā valdes locekle no divām līdz desmit stundām atkarībā no darba apjoma. Oficiāli bija noformēta uz divām stundām dienā.

Liecinieks/pers. N/ liecināja, ka bija SIA /Nosaukums A/ vadītājas /pers. A/ vietnieks. Viņa bija amatpersona, bet faktiski firmas vadītāja. Viņa pienākumos ietilpa grāmatvedības dokumentu, saimniecības dokumentu kārtošana. Dokumenti atradās birojā /adrese/ k-2. Administratoram bija nodoti tikai tie dokumenti, kas bija firmas rīcībā. 29.05.2018. bija Finanšu policijas kratīšana. Pret viņu un personām, kam nav saistības ar SIA /Nosaukums A/, ir ierosināta krimināllieta. Visi dokumenti, ko pieprasījis administrators, ir iekļauti kratīšanas protokolā, līdz ar to fiziski nebija nododami administratoram. Paskaidrojumus Valsts ieņēmumu dienestam sniedzis liecinieks, jo bija pilnvarotais pārstāvis. Abi ar atbildētāju zināja par komercdarbību uzņēmumā. Ar sadarbības partneriem dažiem bija noslēgti līgumi, ar dažiem nebija. Nevar nosaukt kādu no uzņēmumiem, tas ir komercnoslēpums. Neatceras nevienu personu, visi sakaru līdzekļi lieciniekam tika izņemti. SIA /Nosaukums A/ nodrošināja ne tikai poligrāfijas pakalpojumus. SIA /Nosaukums A/ valdē sākotnēji bija /pers. S/. Atbildētāja darbojās vēl citos uzņēmumos.

Motīvu daļa

Uzklausot tiesas sēdē prasītāja, atbildētāja paskaidrojumus, pārbaudot un izvērtējot lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka

prasība ir apmierināma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Ar Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 29.08.2018. spriedumu pasludināts SIA /Nosaukums A/ maksātnespējas process un par administratoru iecelts sertificēts maksātnespējas administrators /pers. C/.

Ar MSIA /Nosaukums A/ administratora 04.09.2018. lēmumu par parādnieka pārstāvi noteikta SIA /Nosaukums A/ valdes locekle /pers. A/.

Maksātnespējas likuma 65.panta 8.punkts noteic, ka pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas maksātnespējas procesa administrators izvērtē un ceļ tiesā prasību pret valdes locekli par sabiedrībai nodarīto zaudējumu atlīdzību.

Sabiedrības maksātnespējas gadījumā pret valdes locekli celtās prasības mērķis ir atgūt līdzekļus, no kuriem apmierināt kreditoru prasījumus.

Atbilstoši Komerclikuma 221.panta pirmajai daļai valde ir sabiedrības izpildinstitūcija, kura vada un pārstāv sabiedrību.

No Lursoft izziņas redzams, ka atbildētāja bija SIA /Nosaukums A/ valdes locekle no 09.08.2016. līdz 29.08.2018.

Atbilstoši likuma „Par grāmatvedību" 2.pantam, kā arī Komerclikuma 169.panta pirmajai daļai atbildētāja bija tā persona, kurai bija pienākums nodrošināt, lai SIA /Nosaukums A/ pienācīgi kārto grāmatvedību un savlaicīgi veic nodokļu maksājumus.

No lietas materiāliem pievienotā 08.10.2019. administratora ziņojuma par mantas neesamību Nr.2-298, redzams, ka administrators konstatējis, ka sabiedrībai nav mantas.

No lietas materiāliem pievienotā 13.04.2018. VID lēmuma Nr.30.2-23.34.2/15124 Par SIA /Nosaukums A/ nodokļu audita rezultātiem, secināms, ka sabiedrība, neievērojot normatīvo aktu prasības attiecībā uz grāmatvedības kārtošanu un nodokļu nomaksu, laika posmā no 01.05.2017. līdz 31.10.2017. bija grāmatvedībā reģistrējusi darījumus, kas faktiski nebija nolikuši. SIA /Nosaukums A/ par nenotikušu darījumu reģistrēšanu grāmatvedībā tika uzrēķināta papildu nodokļu summa 146022,41 EUR, kas sastāv no pievienotās vērtības nodokļa 120280,44 EUR, soda naudas 18042,09 EUR un nokavējuma naudas 7699,88 EUR.

Auditā secināts, ka sabiedrība faktiski nav saņēmusi preces (materiālus) no dokumentos norādītajām ar PVN apliekamām personām SIA /Nosaukums C/, SIA /Nosaukums D/, SIA /Nosaukums E/, SIA /Nosaukums F/ un SIA /Nosaukums G/, ir noformējusi darījumus kuri faktiski nav notikuši, ir iegrāmatojusi kā attaisnojuma dokumentus un PVN deklarāciju priekšnodokli iekļāvusi vairākas pavadzīmes, kuras satur nepatiesu informāciju. Ir izveidotas savstarpēji saistītu darījumu ķēdes un noslēgtas vienošanās un darījumu ķēdē iesaistītās sabiedrības veikušas saskaņotu darbību faktiski nenotikušu darījumu dokumentu noformēšanā, lai samazinātu nodokļus.

23.07.2018. tika pieņemts VID lēmums Nr. 30.2-22.13/3285 par SIA /Nosaukums A/ sūdzības izskatīšanas rezultātiem, un VID lēmums Nr.30.2-23.34.2/15124 ir atstāts negrozīts. Lēmums nav pārsūdzēts un ir stājies spēkā.

Liecinieks/pers. N/ liecināja, ka gan viņš, gan atbildētāja zināja par uzņēmumā notiekošo, abi kontaktējās ar sadarbības partneriem, bet konkrētus uzņēmumus nevar nosaukt. Pret viņu uzsākts kriminālprocess, uzņēmumā veikta kratīšana un izņemti dokumenti.

Komerclikuma 169.panta pirmajā daļā noteikts, ka valdes un padomes loceklim savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam. Valdes un padomes loceklis neatbild saskaņā ar šā panta otro daļu, ja pierāda, ka rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks.

Krietna un rūpīga saimnieka gādības pienākums ir kreditoru interešu aizsardzības instruments, kura pamatfunkcija ir nodrošināt to, lai komercsabiedrība tiek labi pārvaldīta un nenonāk līdz maksātnespējai.

Laba komercsabiedrības pārvaldība ir nesaraujami saistīta ar valdes locekļa pienākumu nodrošināt sabiedrības darbības tiesiskumu un veikt saprātīgi iespējamās darbības zaudējumu novēršanai (Strupišs A. Komerclikuma komentāri. III. Rīga: „A.Strupiša juridiskais birojs" SIA, 2003, § 343.1.; Rudāns S. Valdes locekļa atbildība par sabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem. Grām.: Komerctiesību aktuālie jautājumi Latvijā un Eiropā. Komercdarījumi. Atbildība. Komercstrīdi. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 187.-188.lpp.).

Tiesa piekrīt prasītāja argumentiem, ka no Komerclikuma 169.panta pirmās daļas izrietošā prasība nodrošināt sabiedrības darbības tiesiskumu ietver sevī valdes pienākumu nodrošināt, lai sabiedrība ievēro likumu, tostarp, korekti kārto grāmatvedību, veic nodokļu maksājumus un sniedz patiesu, salīdzināmu informāciju. Korekta grāmatvedības kārtošana ir būtisks kreditoru interešu aizsardzības instruments, kā arī skar sabiedrības un valsts intereses. Sabiedrības valde ir atbildīga par grāmatvedības kārtošanu un visu saimnieciskos darījumus apliecinošo dokumentu oriģinālu, kopiju vai datu attēlu saglabāšanu.

Atbilstoši Komerclikuma 169.panta otrajai un trešajai daļai valdes loceklim ir pienākums atlīdzināt sabiedrībai nodarītos zaudējumus, ja vien viņš nepierāda, ka ir rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks.

Tādējādi Komerclikuma 169.panta noteikumi ietver izņēmumu no vispārīgā principa par nepieciešamību pierādīt zaudējumu nodarījušās personas rīcības prettiesiskumu (*Augstākās tiesas 2017.gada 21.aprīļa spriedums SKC-195/2017*).

Atbildētāja tiesas sēdē prasību neatzina, paskaidroja, ka VID lēmumam nepiekrīt, taču necentās pierādīt, ka mantas samazinājumu nesusī rīcība atbilst no krietna un rūpīga saimnieka sagaidāmajai. Valdes loceklim ir jārīkojas ar vislielāko rūpību, jo Komerclikuma 169.pants neparedz pienākumu sabiedrībai pierādīt valdes locekļa vainu, bet, gluži pretēji, tas noteic šīs amatpersonas vainas prezumpciju. Situācijā, kad valdes loceklis nespēj minēto pierādīt, viņa vaina ir prezumējama.

Tiesas ieskatā prasītājas apsvērumi ir pamatoti norādot, ka atbildētāja, būdama /Nosaukums A/ valdes locekle, ir pārkāpusi likuma prasības: atbildētāja nav nodrošinājusi to, lai SIA /Nosaukums A/ grāmatvedība tiek kārtota tā, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli bilances datumā, tā darbības rezultātiem, naudas plūsmu noteiktā laikposmā, kā arī konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu un izsekot tā norisei, kā arī to, lai sniegtā informācija ir patiesa, salīdzināma, savlaicīga, nozīmīga, saprotama un pilnīga, tādējādi pārkāpjot likuma „Par grāmatvedību" 2.panta pirmo un otro daļu; atbildētāja nav nodrošinājusi to, ka SIA /Nosaukums A/ savlaicīgi veic nodokļu maksājumus, tādējādi pārkāpjot likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmās daļas 2.punktu; atbildētāja ir pieļāvusi, ka SIA /Nosaukums A/ grāmatvedībā un nodokļu atskaitēs tiek uzrādīti darījumi, kuri faktiski nav notikuši, dokumenti par tiem ir noformēti formāli, ar mērķi gūt fiskālas priekšrocības, lai tādējādi varētu izvairīties no nodokļu nomaksas valsts budžetā.

Tiesas ieskatā par pierādījumu minētajam apgalvojumam kalpo VID lēmums Nr.30.2-23.34.2/15124 par SIA /Nosaukums A/ nodokļu audita rezultātiem.

Ņemot vērā to, ka likuma noteikumu neievērošana ir kvalificējama kā valdes pārkāpums, kas nav savienojams ar krietna un rūpīga saimnieka rīcību (Augstākās tiesas 2017.gada 21.aprīļa spriedums SKC-195/2017), secināms, ka atbilstoši Komerclikuma 169.panta otrajai daļai atbildētājai ir pienākums atlīdzināt sabiedrībai nodarītos zaudējumus.

VID aprēķinātās valsts budžetā iemaksājamās summas, kuru samaksa nav veikta kapitālsabiedrības maksātnespējas dēļ, ir uzskatāma par mantisku pametumu Civillikuma 1770.panta izpratnē, jo, izveidojot saistītu uzņēmumu ķēdi un norādot deklarācijā ar tiem uzņēmumiem faktiski nenotikušos darījumus, kam nav tiesiska pamata, neapšaubāmi tiek gūtas nepamatotas fiskālās priekšrocības. Līdz ar to, ja šāds mantiski

novērtējams zudums noticis valdes locekļa pieļauta pārkāpuma gadījumā, piemēram, pieļaujot likuma „Par grāmatvedību" pārkāpumus un sniedzot nepatiesu informāciju par iekļaujamo deklarācija priekšnodokli, VID aprēķinātās valsts budžetā iemaksājamās naudas summas (nodokļa parāds, nokavējuma vai soda nauda) ir atzīstamas par sabiedrībai nodarīto zaudējumu, kuru valdes loceklim ir pienākums atlīdzināt sabiedrības maksātnespējas gadījumā.

Šāda atziņa ir pausta arī Augstākās tiesas Civillietu departamenta 07.06.2016. spriedumā civillietā Nr.SKC-7/2016.

Tiesa noskaidroja, ka nodokļu parāds izveidojās sakarā ar to, ka atbildētāja apzināti prettiesiski nekorekti kārtoja grāmatvedību, pieļaujot faktiski nenotikušu darījumu iegrāmatošanu, nenodrošināja likuma „Par grāmatvedību" prasību izpildi. Atbildētājas rīcība, kas neatbilst no krietna un rūpīga sagaidāmajai rīcībai, ir cēloniskā sakarā ar sabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem, ko veido VID papildus aprēķinātie maksājumi valsis budžetam 146022,41 EUR apmērā.

No tā izriet, ka atbildētāja kā amatpersona piekrita lēmumā noradītajiem faktiskajiem apstākļiem un secinājumiem, ka arī nepārsūdzēja VID uzlikto pienākumu samaksāt zaudējumus.

No lietā esošā kreditoru prasījumu reģistra secināms, ka kreditora prasījumu ir pieteicis viens nenodrošinātais kreditors – Valsts ieņēmumu dienests un administrators sabiedrības maksātnespējas procesa ietvaros ir atzinis kreditora prasījumu 148138,17 EUR apmērā, ko veido galvenais prasījums 122321,70 EUR un blakus prasījumi 25816,473 EUR.

Ņemot vērā, ka maksātnespējas procesā ir atzīts kreditora prasījums 146022,41 EUR un to nav iespējams segt parādnieka maksātnespējas procesa ietvaros, šī summa ir atzīstama par parādniekam nodarīto zaudējumu apmēru un ir piedzenama no atbildētājas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu prasītājai atzīstamas tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos procentus līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 10.punktu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos atbrīvoti administratori prasībās, kas celtas to personu labā, kurām pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process, līdz ar to par šo prasību valsts nodeva nav samaksāta.

Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa nosaka, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1.punkta „d" apakšpunktu no atbildētājas valsts labā piedzenama valsts nodeva 3062,35 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,20 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]panta pirmo daļu atbildētājam nosakāms termiņš 10 (desmit) dienas no sprieduma stāšanās likumā spēkā labprātīgai sprieduma izpildei.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 193., 195.un 204.[1] pantu tiesa

nosprieda

apmierināt maksātnespējīgās SIA /Nosaukums A/ prasību.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu MSIA /Nosaukums A/ zaudējumus 146022,41 EUR (simts četrdesmit seši tūkstoši divdesmit divi *euro* un četrdesmit viens cents).

Samaksa veicama norēķinu kontā AS „Privatbank" /konta numurs/.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu 3062,35 EUR (trīs tūkstoši sešdesmit divus *euro* trīsdesmit piecus centus), veicot samaksu Valsts kases kontā LV55TREL1060190911200, maksājuma mērķis – valsts nodeva civillietā Nr.C68372619.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 EUR (trīs *euro,* divdesmit centus), veicot samaksu Tiesu administrācijas kontā LV51TREL2190458019000, maksājuma mērķis – ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr.C68372619.

Sprieduma labprātīgai izpildei noteikt termiņu desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā.

Pilns spriedums sastādīts un pieejams tiesas kanceleja 18.12.2019.

Tiesnese I.Risberga